

2023

Valtatien 6 parantaminen välillä Keltti–Tanttari,
tiesuunnitelma.
Tanttarin
alueen liito-oravaselvitys 2023

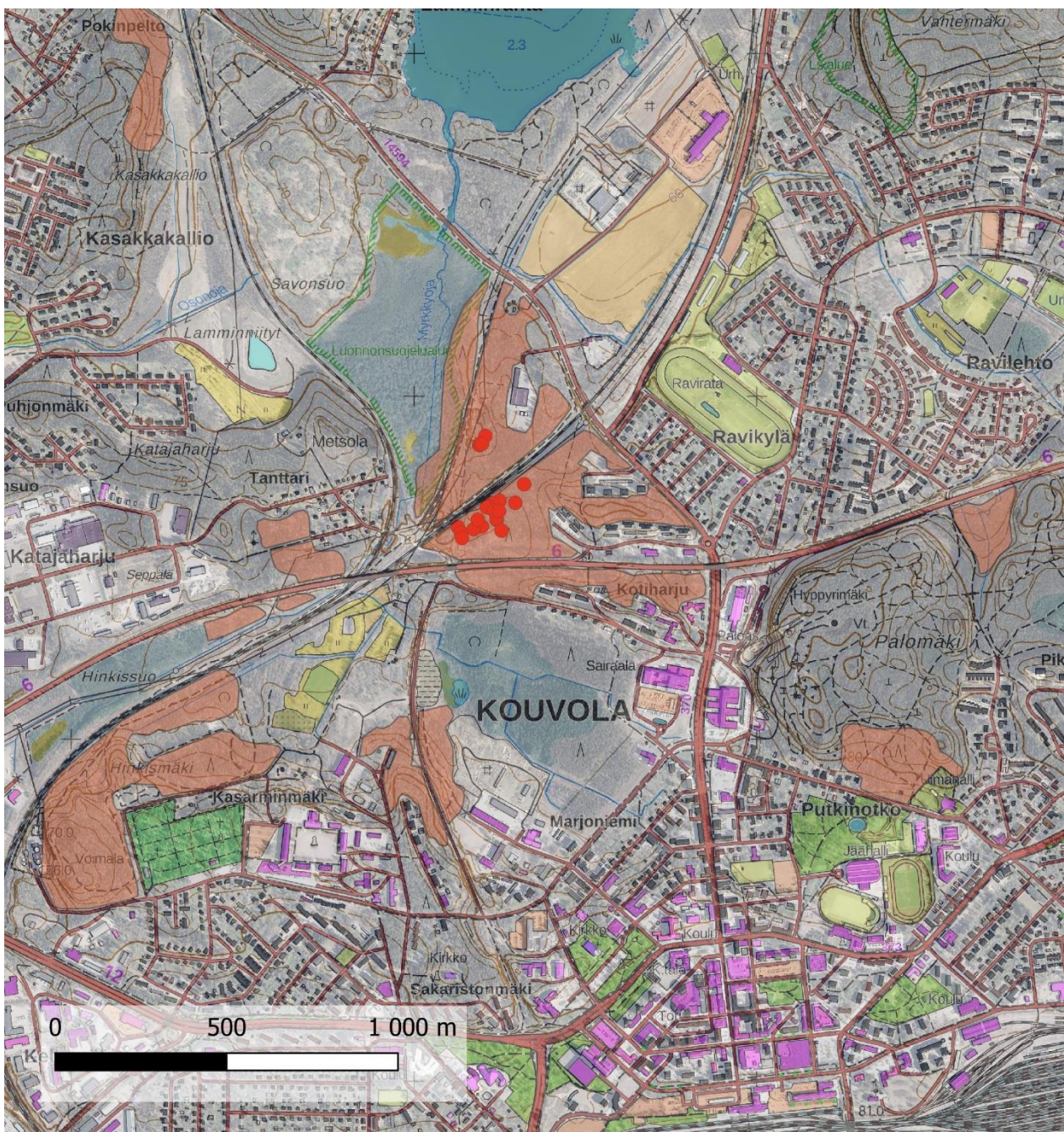
Petri Parkko

 Luontoselvitys
KOTKANSIPI

2.10.2023

Taustoja

Tanttarin alueella tehtiin vuonna 2022 luontoselytys (Parkko 2022), johon kuului myös liito-oravien kartoittaminen. Vuosi 2022 oli valtakunnallisestikin heikko vuosi lajille, joten esiintymistilanne päätettiin kartoittaa uudelleen keväällä 2023. Samalla kartoitusalue laajennettiin koskemaan myös koko Kasarminmäen aluetta sekä Savonsuota Ahlmanintielle asti (kartta 1), jolloin saataisiin parempi kuva koko alueen liito-oravatilanteesta ja pystyttäisiin arvioimaan paremmin tiehankkeen vaikutuksia ja kulkuyhteystarpeita. Kartoituksen tilaajina olivat Kouvolan kaupunki ja Kaakkois-Suomen ELY-keskus.

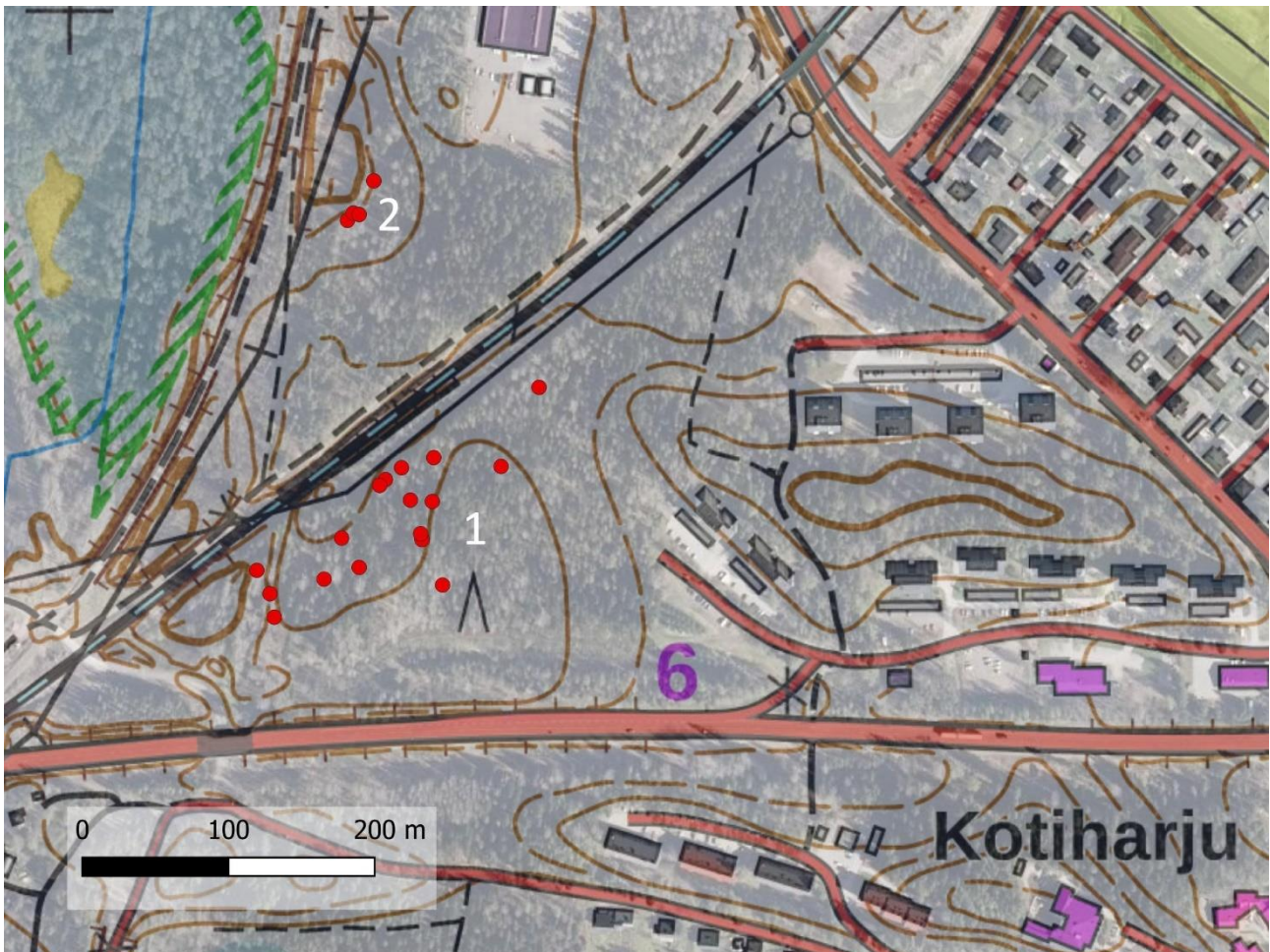

Kartta 1. Liito-oravaselvitysalueet keväällä 2023.

Menetelmät ja aineisto

Lumi haapojen tyviltä sulii keväällä 2023 hyvin myöhään, ja maastotyöt voitiin aloittaa vasta huhtikuun puolivälissä. Liito-oravaselvitys tehtiin papanahavainnointina 13.4., 14.4., 20.4., 22.4. 23.4., 26.4., 30.4., 1.5. ja 19.5.2023. Savonsuon ja Tanttarin alueen liito-oravametsiin tehtiin lisäksi maastokatselmus ympäristökouksen 29.5.2023 yhteydessä. Kevään 2023 eri asemakaavahankkeiden liito-oravaselvitysalueet on rajattu karttaan 1.

Ensimmäisellä maastokäynnillä lumi oli sulanut vain joidenkin puiden tyviltä, mutta Savonsuon kaakkoispuolelta löytyi jo liito-oravan papanoita (kuva 1). Muilla käynneillä papanat olivat hyvin löydettävissä. Liito-oravahavainnot tallennettiin Suomen lajitietokeskuksen Laji.fi-tietokantaan. Maastotyöt ja raportoinnin teki luontokartoittaja (EAT) Petri Parkko. Eliölajien uhanalaisuus raportissa perustuu 2019 arviointiin (Hyvärinen ym. 2019) ja nimistö on Suomen lajitietokeskuksen (Laji.fi) mukaan.

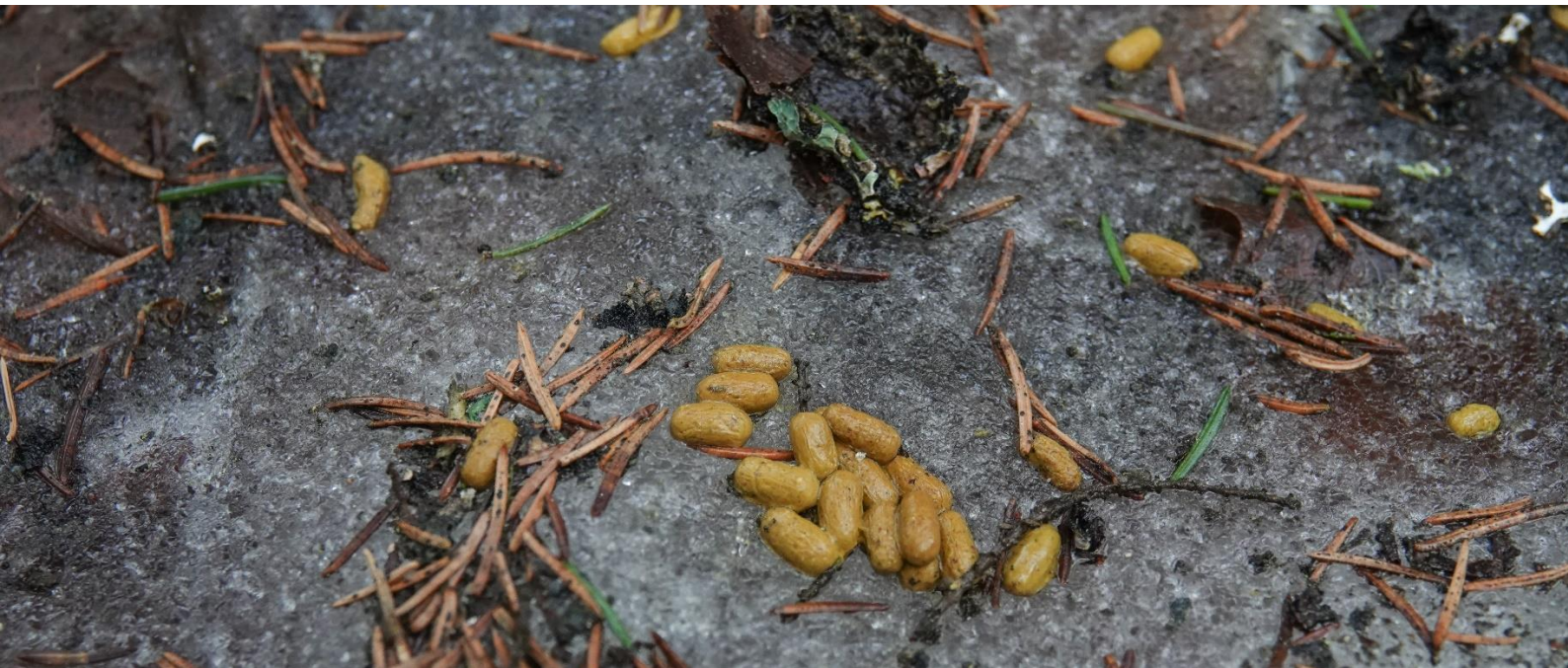

Kartta 2. Liito-oravan papanahavainnot keväällä 2023.

Liito-oravan esiintymistilanne 2023

Koko Kasarminmäen, Savonsuon ja Tanttarin alueelta todettiin keväällä 2023 vain yksi lisääntymisalue (kartta 2, kohde 1), josta löytyi papanoiden (kuva 1) lisäksi todennäköinen naaraspesä. Papanoita löytyi myös toisen lisääntymis- ja levähdyspaikaksi tulkitun kolohaavan (raportin kansikuva) tyveltä.

Liito-oravahavaintoja tehtiin keväällä 2023 myös pienellä alueella radan pohjoispuolella (kartta 2, kohde 2). Papanoiden niukkuuden vuoksi näiden havaintojen arvioitiin liittyvän radan ja valtatie välissä sijainneen lisääntymisalueen yksilöihin, jotka olivat käyneet ruokailemassa radan toisella puolella. Kouvolan kaupungin asemakaavoitukseen liittyvässä selvityksessä liito-oravahavaintoja tehtiin Palomäen eteläosassa (Parkko 2023).

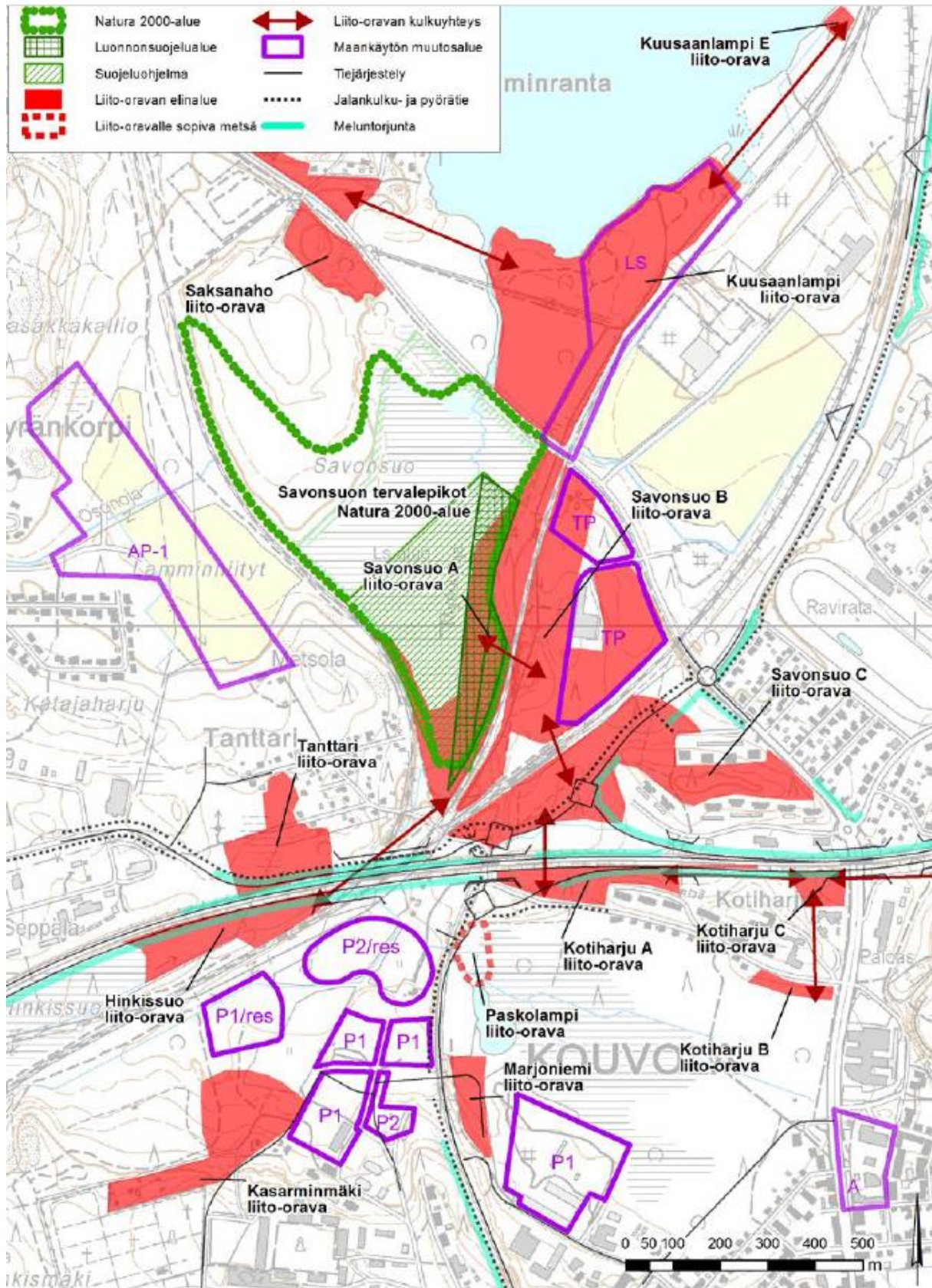

Kuva 1. Liito-oravan papanoita Valtatien ja Savonsuon välisessä metsässä 13.4.2023 © Petri Parkko

Päätelmät ja suositukset

Keväällä 2023 tehtiin liito-oravaselvityksiä Tanttarin alueella, Savonsuolla ja sen itäreunassa Ahlmanintielle asti, Savonsuon kaakkoispuolella radan ja valtatie välissä sekä valtatie eteläpuolella koko Kasarminmäen ja Kotiharjun alueella (kartta 1). Kaikilla edellä mainituilla alueilla on tavattu liito-oravaa kymmenen viime vuoden aikana eri luontoselvityksissä, mutta keväällä 2023 lajista tehtiin havaintoja vain valtatie pohjoispuolella. Esiintymiskuva oli samansuuntainen kuin vuonna 2022 (Parkko 2022), mutta papanoita löytyi nyt enemmän, ja elinpiirin laajuus todettiin suuremmaksi. Alueella arvioitiin papanoiden määrän perusteella olleen vain yhden lisääntyvän naaraan.

Liito-oravatilanne koko Kasarminmäen, Savonsuon ja Tanttarin alueilla on todettu selvästi heikentyneeksi, sillä vuonna 2014 suurin osa lajille sopivista metsistä oli asuttuina (Parkko 2014). Kouvolan metsäsuunnitelmiin liittyvässä luontoselvityksessä (Parkko 2017) liito-oravan papanoita löytyi runsaasti Kasarminmäen ja Hinkismäen ympäristöstä.

Kartta 2. Kasarminmäen, Savonsuon ja Tanttarin alueen liito-oravatilanne 2014 Savonsuon Natura-arvioinnin mukaan.

Liito-oravakannan taantuminen voi johtua monista eri syistä, osittain kannanvaihteluista, mutta myös sopivien ruokailupuiden määrä alueella on vähentynyt merkittävästi: radanvarsihakkuiden yhteydessä jouduttiin kaatamaan kymmeniä haapoja (kuva 2), ja samalla heikennettiin liito-oravien kulkua radan yli. Hinkissuon aiemmin todettu elinalue on jäänyt eristyksiin valtatie ja radan väliin.

Kuva 2. Ratahakuun yhteydessä Kasarminmäen ja Hinkissuon välistä kaadettiin paljon haapoja. Kasarminmäki 1.5.2023
© Petri Parkko

Toukokuussa 2023 todettiin Kotiharjun ja Palomäen välinen kulkuyhteys mahdollisesti katkenneeksi: kaistojen välissä ollut puusto oli poistettu rakentamistöiden takia. Keväällä 2023 löydettiin liito-oravan papanoita edelleen ainakin Palomäen eteläosasta (Parkko 2023). Palomäen, Pikku-Palomäen ja Palokankaan alue on merkittävä liito-oravalle: alueelta on rajattu useita lajin elinpiirejä. Tästä syystä kulkuyhteyden Kotiharjun ja Palomäen välillä tulisi säilyä katkeamattomana.

Savonsuon itäpuolella, Kuusankoskella, liito-oravaa on tavattu ainakin Kymintehtaalle asti. Kasakkakallion alueelta löytyi papanoita keväällä 2022, mutta ei vuonna 2023. Yksilöiden liikkuminen Savonsuolta jopa Niivermäen luonnonsuojelualueelle ja edelleen Kymijoen liito-oravan ydinalueelle asti on hyvin mahdollista. Myös Savonsuon pohjoispuolella on tehty liito-oravahavaintoja Lamminrannassa ja Sääksiemen alueella. Lamminrannasta on olemassa puustoinen kulkuyhteys Kuusaanlammen rantoja pitkin aina Harjuun asti. Miehon ja Harjun välillä on ollut useita todettuja liito-oravan elinalueita.

Kouvolan ydinalueiden liito-oravakanta vaatii tiesuunnitelmassa osoitettujen lieventämistoimien lisäksi seurantaa myös tulevina vuosina, sillä lajin katoaminen laajoilta lajille sopivilta metsäalueilta on erittäin huolestuttavaa.

Lähteet

Hyvärinen, E., Juslen, A., Kemppainen, E., Uddström, A. & Liukko, U.-M. 2019: Suomen lajien uhanalaisuus – Punainen kirja 2019. Ympäristöministeriö & Suomen ympäristökeskus. Helsinki. 704 s.

Parkko, P. 2014: Vt 6 Hevossuo-Tykkimäki yleissuunnitelmaan liittyvä luontonselvitys. – Luontonselvitysraportti – Kaakkois-Suomen ELY-keskus.

Parkko, P. 2017: Kouvolan metsäsuunnitelmiin liittyvä luontonselvitys: Hinkismäki, Palomäki, Töröstinmäki, Lehtomäki ja Tanttari 2017. Luontonselvitysraportti – Kouvolan kaupunki.

Parkko, P. 2022: Vt 6 Keltti–Tanttari. Tiesuunnitelman luontonselvitys 2022. Luontonselvitysraportti – Kaakkois-Suomen ELY-keskus.

Parkko, P. 2023: Kouvolan Palomäen asemakaavaan liittyvä luontonselvitys 2023. Luontonselvitysraportti – Kouvolan kaupunki.

Sito Oy & Luontonselvitys Kotkansiipi 2015: Savonsuon Natura-arviointi. Arvio valtatie 6 kohdan yleissuunnitelmassa esitettyjen tiejärjestelyjen vaikutuksesta Savonsuon Natura-alueeseen (FI0409001).